

SVERIGES HANTVERKSRÅD

Gesäll- och Mästarbrevskansliet

PROVBESTÄMMELSER

– 1987-03-27, Reviderade 2007 03 14 och Godkända av Sveriges Hantverksråd 2008 09 23

FÖR GESÄLLBREV

YRKE: KAKELUGNSMAKARYRKET

Bransch- och/eller yrkesorganisation (remissorgan): Det finns idag ingen formell bransch- eller yrkesorganisation. Provbestämmelserna har utarbetats i samarbete med mästare och professionella yrkesutövare i Sverige.

Utbildningskrav:

För att erhålla gesällbrev fordras:

- **Minst 4 års utbildning i yrket**

UTBILDNINGSVÄGAR

- A** Gymnasial grundutbildning (3 år) Byggprogrammet, inriktning Mureri, kompletterad med företagsförlagd praktik minst 1 år (företrädesvis med inriktning mot kakelugnsmakeri)
- B** Traditionell- eller gymnasial lärlingsutbildning mureri/ kakelugnsmakeri omfattande minst 4 år
- C** Långvarig erfarenhet (minst 4 år) av yrket (kakelugnsmakarlärling i företag)
- D** Annan väldokumenterad utbildning/yrkeserfarenhet (t ex internationell, vuxenutbildning) som omfattar minst 4 år och som bedöms/valideras av branschen i varje enskilt fall

OBS! Gesällprov kan genomföras tidigast efter att ha fullgjort 4 år i yrket (enl. ovan)

forts. sid. 2 >

PROVBESTÄMMELSER

Följande punkter skall beaktas:

- Provet skall vara av sådan art att det efter genomförd granskning av branschen kan fastställas att den sökande är väl insatt i yrket och har uppnått de krav för att erhålla gesällbrev som branschen kräver.
- Branschens företrädare skall hjälpa till att rekommendera/föreslå vilket objekt (kakelugn/ -ar) som ska utgöra det praktiska provet: ugn som kan vara alternativt rund, rektangulär/fyrkantig eller annan form.
- En objektbeskrivning (med bl a arbetsbeskrivning över nedtagning och uppsättning, objektets placering, utsättning, stilhistorisk tidsbeskrivning/dokumentation, tillverkningstyp (handslagen/maskintillverkad), ekonomisk kalkyl samt skisser och/eller bilder/ fotografier etc. skall inlämnas till branschorganisationen/ansvariga för gesällprov för godkännande innan arbetet med gesällprovet påbörjas.

TILLÄMPNINGSFÖRESKRIFTER

OBS! Objektet /– en ska först besiktigas av branschens granskare innan provet påbörjas samt av kontrollant vid minst 2 lämpliga tillfällen under pågående arbete.

I det praktiska provet skall följande moment ingå:

1. Nedtagning av ugn

- 1.1 Användning av ett vedertaget märkningssystem av kakel vid nedtagningen
- 1.2 Förvarings-/lagringssystem samt transporter
- 1.3 Tydlig dokumentation och beskrivning av nedtagningen (bilder, skisser/ritningar)

2. Uppsättning av ugn

- 2.1 Arbetsplan över uppsättning, storlek och dess anpassning till rummet(placeringen)
- 2.2 Utsättning
- 2.3 Förstärkning av fundament (i förekommande fall)
- 2.4 Sättning av ugn
- 2.5 Inpassning /”inhuggning” och slipning av kakel mitt i ett skift och som inte tillhör (original)kakelugnen samt inhuggning (för hand) av hål för ventil
- 2.6 Sotningsinspektion/provtryckning

3. Materialkännedom/teori:

- 3.1 Materialkunskap om tegel, bruk för murning samt fogning, olika kakeltyper samt fogning samt fogningstekniker
- 3.2 Statliga/kommunala bygglovsbestämmelser
 - Regelverket för sotningsprotokoll/provtryckning
 - Brandskyddsföreskrifter och eldningsteknik
- 3.3 Kunskap om olika kanalsystem samt olika stilarter/kakelugnsmodeller
- 3.4 Kunskaper om och reparation av olika kakel – metod för inhuggning av kakel samt inhuggning av hål för ventil, slipning
- 3.5 Metallarbete t ex spjäll, luckor etc.
- 3.6 Hantering av verktyg och övrig utrustning sam yrkesergonomi, ritningsläsning, perspektivritning/skisteknik, skalor, beräkningar och övrig dokumentationsteknik

GRANSKNING

Gesällprovet granskas av 2 – 3 opartiska granskare utsedda av branschen och genomförs i **nära anslutning** till att gesällprovet slutförts.

Kontrollant (inte granskare) som ska följa arbetet under provets genomförande skall intyga att det är egenhändigt utfört i enlighet med de av branschen fastställda bestämmelserna.

Det utförda provet ska bedömas utifrån följande huvudmoment:

1. Nedtagning av ugn

- 1.0 Val av ugn lämplig för rummet
- 1.1 Tydlig dokumentation och beskrivning av nedtagningen (bilder, skisser/ritningar)
- 1.2 Användning av vedertaget märksystem vid nedtagningen
- 1.3 Bedömning av kakel t ex radie, kvalitet
- 1.4 Förvarings-/lagringssystem samt transporter

2. Uppsättning av ugn

- 2.0 Arbetsplan över uppsättning, storlek och dess anpassning till rummet (placering)
- 2.1 Utsättning
- 2.2 Kontroll av brandväggar och skorsten
- 2.3 Förstärkning av fundament (i förekommande fall)
- 2.4 Sättning av ugn:
 - 2.4.1 fundament och eldstadsplan,
 - 2.4.2 val av kanalsystem lämpligt för vald ugn
 - 2.4.3 inhuggning (för hand), slipning och inpassning av kakel mitt i ett skift som inte tillhör (original)kakelugnen
 - 2.4.5 inhuggning (för hand) av hål för ventil
 - 2.4.6 rätt använt material vid sättning: lera (lerbrukets kvalité) sandens kvalité, tegelkvalité, beslag, etc.
 - 2.4.7 fogning och fogbruk
 - 2.4.8 funktionskontroll (provtryckning)
 - 2.4.9 sammanfattande helhetsintryck av färdigt arbete

3. Materialkännedom/teori

- 3.1 Materialkunskap om tegel, bruk för murning samt fogning, olika kakeltyper samt fogning samt fogningstekniker
- 3.2 Statliga/kommunala bygglovsbestämmelser
 - Regelverket för sotningsprotokoll/provtryckning
 - Brandskyddsföreskrifter och eldningsteknik
- 3.3 Kunskap om olika kanalsystem samt stilarter/kakelugnsmodeller
- 3.4 Kunskaper om och reparation av olika kakel – metod för inhuggning av kakel samt inhuggning av hål för ventil, slipning
- 3.5 Metallarbete t ex spjäll, luckor etc.
- 3.6 Hantering av verktyg och övrig utrustning sam yrkesergonomi, ritningsläsning, perspektivritning/skissteknik, skalor, beräkningar och övrig dokumentationsteknik

Ansökan

Ansökan om gesällbrev görs på särskilda blanketter som skickas till Gesäll- och Mästarbrevskansliet. Till ansökan bifogas granskningsprotokoll i original samt handlingar enligt ansökningsblanketten.

Avgifter

Avgift för gesällbrev (2013-07-01) är 700:- + moms (875:-) som inbetalas i samband med att ansökan inlämnas till Gesäll- och Mästarbrevskansliet.

Kostnader

Kostnader i samband med förberedelser inför provet t ex provets genomförande, granskningskostnader, materialkostnader, hyra av verkstad/ateljé, eventuella branschavgifter står den sökande själv för om ingen annan överenskommelse träffats.

För närmare information, provbestämmelser, ansökningsblanketter m m kontakta:

Gesäll- och Mästarbrevskansliet

Sveriges Hantverksråd

Box 147,

793 23 LEKSAND

Tfn 0247 – 369 50

E-post: info@hantverksrad.se

och

Följande mästare/representanter för yrket:

Kakelugnsmakare **Rolf Lundholm,**

Frejvägen 15, 184 92 Åkersberga

08-54021698 / 0736-16 25 05

Kakelugnsmakarmästare **Helge Nilsson,**

Skepperöd 8201, 242 96 Hörby

0415-600 61 / 0708-30 98 51